



Elke leerling heeft recht op een goede samenwerking tussen school en ouders!

Peter de Vries houdt zich zo'n 15 jaar bezig met het thema ouderbetrokkenheid. Toen hij in 2003 zijn eerste publicatie over school en ouders schreef, Praktijkonderwijs en ouders hand in hand, riep dit enthousiasme maar ook weerstand op. Ouderbetrokkenheid zou een hype zijn en zeker niet belangrijk in het voortgezet onderwijs. In 2011 kreeg het thema ouderbetrokkenheid politieke aandacht van de voormalige minister van OC&W Van Bijsterveldt. In haar brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal schreef zij: 'Van scholen en leraren vraagt het betrekken van ouders bij het leerproces dezelfde professionaliteit, zorg en aandacht als die ze besteden aan het onderwijs'. Sinds die tijd is het thema school en ouders een belangrijk thema in het onderwijs geworden, ook in het voortgezet onderwijs. De Vries is bij CPS de bedenker van het concept Ouderbetrokkenheid 3.0, een manier van denken die helpt om een goede samenwerking met ouders te realiseren waar leerlingen beter van worden. Wie is Peter de Vries en waar komt zijn enthousiasme voor het thema ouderbetrokkenheid vandaan?

DOOR RENSKÉ VALK



Onrecht

'Ik denk dat dat te maken heeft met mijzelf, met een gevoel - ergens diep van binnen - van onrecht. Op de basisschool had ik een leerkracht met losse handen en mijn vader zat in het schoolbestuur. Ik heb nooit begrepen waarom - voor zover ik dat natuurlijk kon overzien - mijn vader die situatie niet kon stoppen. Overigens had ik verder een prima basisschooltijd. De middelbare school vond ik niet fijn. Al voelde ik me geliefd, ik was verlegen en niet sportief en wilde graag dat sommige docenten (vooral de sportleraren) mij werkelijk leerden kennen en mij dan zouden waarderen. Ik was dan wel niet sportief maar wel muzikaal. Gymleraren zagen alleen maar dat ik altijd als laatste gekozen werd tijdens de gymles en grepen niet in. Contact met thuis was er niet, dus mijn ouders konden ook niets van mijn gevoelens overbrengen. Misschien waren er wel tienminutengesprekken hoor, maar daar gingen mijn ouders nooit naar toe. Sowieso was de afstand tot de school - meer dan 30 kilometer - al een belemmering. Toen ontstond iets in mij: dat leerlingen nooit de dupe mogen worden van slecht contact tussen school en thuis. Bij beter contact had ik me waarschijnlijk veiliger gevoeld bij die meester en had ik me denk ik competentier gevoeld op de middelbare school.'

Leraar

Ben je daarom leraar geworden?

'Ja en nee. Werken met kinderen leek me gewoon leuk en ik wilde het verschil voor kinderen maken. Ik was vastbesloten om na mijn VWO eerst de pabo te doen om in de praktijk te beginnen, zodat ik later wist waar ik het over had als ik nog iets anders ging doen. Hoewel, eerlijk gezegd had ik ook faalangst om naar de universiteit te gaan, daarvoor voelde ik me te onzeker. En ik denk dat een beter contact tussen school en ouders mij meer zelfvertrouwen zou hebben gegeven. Maar ja, mijn ouders hadden zelf nooit op de middelbare school gezeten. Wisten zij veel.'



***Misschien waren er wel
tienminutengesprekken
hoor, maar daar gingen mijn
ouders nooit naar toe***

Peter de Vries

Was je je bewust dat je ook met ouders ging werken?

'Nee, hoewel ik me wel realiseerde dat het niet niks is dat je met andermans kinderen mag werken. De omslag dat ik beseftte wat kinderen voor hun ouders betekenen was een situatie in mijn tweede baan als leraar op een voormalige LOM-school. Tijdens een griepgolf zaten we met een lerarentekort op school. Nadat ook de beschikbare invallers waren ingezet, besloten we om de hoogste groep te verdelen over de andere klassen. We hadden ingeschat dat dat te doen was, omdat deze leerlingen over het algemeen redelijk zelfstandig konden werken. Diederik (vanwege privacy een andere naam) van 12 kwam die dag samen met twee klasgenoten in mijn groep en vertoonde gedrag waar ik niet zo goed mee uit de voeten kon. Ik sprak hem daar een aantal keren op aan, maar de situatie dreigde te verzanden in een duel wie de scherpste opmerkingen naar de ander kon maken. Ik

De adjunct-directeur zei: 'Dit is de taal die deze moeder nog over heeft om iets duidelijk te maken na jarenlange slechte ervaringen met scholen.'

was trots dat ik deze dag tot een goed einde had gebracht totdat ik de moeder van Diederik de volgende ochtend voor schooltijd in mijn klaslokaal aantrof. Ze leek boos en verdrietig tegelijk en zei zacht: 'We weten al hoe we het kistje gaan maken.' Ik vroeg verbaasd wat ze bedoelde, waarop moeder antwoordde: 'Als jij zo doorgaat, loopt het niet goed met Diederik af.' Nadat het gesprek abrupt door de moeder werd afgebroken, liep ik hevig ontdaan naar onze adjunct-directeur. Zou ik echt zo ongeschikt zijn voor mijn vak? Ik herinner me zijn kalmte en bevestiging dat dit gedrag van de moeder echt niet door de beugel kon, maar ook dat hij mij uitnodigde om samen met deze moeder in gesprek te gaan. Hij zei: 'Dit is de taal die deze moeder nog over heeft om iets duidelijk te maken na jarenlange slechte ervaringen met scholen.' We hebben een heel goed gesprek gehad met de moeder van Diederik. Deze casus gaf mij inzicht in de invloed van het professionele gedrag van de leraar om te begrijpen en te begrenzen.'

Ouderbetrokkenheid in het voortgezet onderwijs

Zijn leerlingen in het voortgezet onderwijs niet te oud voor ouderbetrokkenheid?

'Wel als ouderbetrokkenheid te veel bemoeienis van ouders inhoudt, of als scholen ouderbetrokkenheid opvatten als ouders inzetten door hen voor hun karretje te spannen.'

Hoe bedoel je dat?

'Magister is natuurlijk een prachtig communicatiemiddel maar wordt door scholen soms als controlemiddel ingezet zodat ouders hun kinderen kunnen controleren op absentie en onvoldoendes. Magister vraagt om een opvoedkundige houding van zowel ouders als leraren. Ouders die een paar keer per dag Magister refreshen zouden zich af moeten vragen of ze hier hun kind wel mee helpen. Maar scholen moeten zich realiseren dat het cijfer vaak eerder thuis is dan de leerling. Vroeger kon

je als leerling de context van een onvoldoende geven door te beginnen met het vertellen dat iemand een 2,3 heeft gehaald en iemand anders een 4,1 en dat jij tenminste nog een 5,4 hebt weten te scoren. Een leerling is geen bol.com-pakketje met een track&trace code. Als school moet je niet verbaasd zijn dat ouders erbovenop zitten wanneer zij op deze wijze met ouders communiceert. Weet je hoeveel stress een kille onvoldoende kan geven bij een leerling en zijn ouders wanneer de leerling het gevoel heeft keihard te hebben geknokt?'

Hoe dan wel?

'Bijvoorbeeld door leerlingen zelf de kans te geven hun ouders eerst hun cijfer te vertellen of - nog beter - ouders geen code te geven en leerlingen en hun ouders op te roepen steeds samen met de leerlingcode Magister te bezoeken. Ouderbetrokkenheid is niet veel contact tussen school en ouders, daar is de leerling groot genoeg voor. Maar wel goed contact. En een hele simpele tip die inmiddels zijn effect heeft bewezen: begin elk cursusjaar met een startgesprek tussen leerling, mentor en ouders en spreek verwachtingen en eventueel doelen naar elkaar uit.'

Zitten leerlingen daar op te wachten?

'Vlak voor haar VMBO-examen werd onze dochter thuis steeds humeuriger. Als ouders hebben we toen besloten om - tegen haar zin - met haar in gesprek te gaan bij de mentor. 'Wat is het probleem,' vroeg de mentor haar in het gesprek. 'Mijn ouders zitten bovenop de weekplanning.' 'Dat klopt,' beaamden wij, 'want dat is steeds een probleem voor onze dochter.' 'Als ik nu elke week de weekplanner met je doorneem' stelde de mentor voor, 'wat zou je dan willen van je ouders?' 'Dat ze er gewoon voor mij zijn.' In een kort gesprek hadden we als *team* de taken verdeeld en goede afspraken gemaakt. 'Waarom hebben we dit niet veel eerder gedaan?' vroeg onze dochter na afloop. Volgens mij is dit de kern van ouderbetrokkenheid: elkaar kennen en samen goede afspraken maken, elk jaar weer. Dan kun je ook stoppen met tijdrovende informatieavonden en tienminutengesprekken en die vervangen door afspraken op maat.'

Boterhammen met liefde

Wat zou je ten slotte nog mee willen geven?

'Doe niet te ingewikkeld over ouderbetrokkenheid, het gaat zeker in het voortgezet onderwijs niet om veel contact. Een goede investering in ouderbetrokkenheid zorgt voor minder werkdruk, niet alleen in tijd maar ook in druk door ouders. Mijn moeder had geen flauw idee wat ik op de middelbare school deed, maar ze had één gouden regel thuis: het was verboden onze eigen boterhammen te smeren. 'Want,' zei ze altijd, 'ik ben de enige die er liefde tussen kan smeren.' En zo ging mijn moeder elke dag mee naar school en knokte ik ook voor haar.' ●

Peter de Vries volgde de pabo en de hogere kaderopleiding pedagogiek. Hij was bijna tien jaar leerkracht in het basis- en speciaal basisonderwijs. Daarna werkte hij als locatie-manager op een orthopedagogisch dagcentrum voor kinderen met een verstandelijke en een lichamelijke beperking. Sinds 2003 werkt De Vries als adviseur en trainer bij CPS. Daarnaast doet hij promotieonderzoek naar ouderbetrokkenheid bij Prof. Dr. Cok Bakker aan de Universiteit Utrecht. De Vries, die ook zelf als ouder op school komt, heeft verschillende boeken over ouderbetrokkenheid op zijn naam staan, waaronder het *Handboek Ouderbetrokkenheid 3.0*.